

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет фізичного виховання

Кафедра загальної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:

Перший проректор

О.Г. Набока

25 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ПСИХОЛОГІЯ

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності
за освітньою програмою
мова навчання

014 Середня освіта (Інформатика)
Середня освіта (Інформатика)
українська

Розробники:

Саврасов М.В. - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології

Рецензенти:

Свіденська Г.М. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри загальної психології

Протокол №1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

канд. психологічних наук, доцент
Шайда Н.П.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта
(Інформатика)

Керівник групи забезпечення

канд. фіз.-мат. наук, доцент
А.В Стьопкін

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою

Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 210	Рік підготовки:
	2-й
	Семестр
	3-й, 4-й
	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: 3,5 контактних – самостійної – роботи здобувачів – 7	48 год.
	Практичні
	48 год.
	Самостійна робота
	114 год.
	Вид контролю: залік, екзамен

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія» є формування у здобувачів компетентностей, відповідно до ОП та узагальненої системи знань про психологічні особливості людини як суб'єкта діяльності та життєтворення, ознайомлення з основними закономірностями та динамікою психічного розвитку індивіда у різні вікові періоди онтогенезу; розуміння складного психічного і духовного життя дитини та врахування її індивідуально-психологічних властивостей в процесі педагогічної взаємодії.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (обов'язкової)

«Психологія»

Компетентності, які формуються, з посиленням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиленням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
---	---	-----------------	-----------------

<p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (за ЗК 3);</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (за ЗК 7);</p> <p>Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. (за ЗК 10);</p> <p>Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (за ЗК 11);</p> <p>Здатність застосовувати м'які навички (soft skills) в професійній діяльності (за ЗК 12).</p>	<p>Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків (за ПРН 2);</p> <p>Знає та розуміє особливості навчання різнорідних груп учнів, застосовувати диференціацію навчання, організовувати освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів (за ПРН 4);</p>	<p>Посилення традиційних, активних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <p>— словесні методи: лекція (проблемна, лекція-дискусія, лекція-консультація, круглий стіл, лекція-провокація мультимедійна тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, диспут, дискусія, дебати;</p> <p>— наочні методи: спостереження; демонстрація; ілюстрація;</p>	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне, письмове опитування, тестовий контроль, взаємоконтроль (взаємооцінювання), самоконтроль (рефлексія, самооцінювання) оцінювання самостійної роботи (реферати, наукове повідомлення, доповідь, мультимедійна</p>
---	--	--	--

<p>Володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання учнів (за ФК 2);</p> <p>Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання);</p> <p>ФК 4;</p> <p>Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності (за ФК 5);</p>	<p>Здатний проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками (за ПРН 10);</p>	<p>— практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, складання реферату, тез, наукових статей, плану-проспекту наукового дослідження, зокрема з використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання (робота із друканими та електронними інформаційними ресурсами, виконання індивідуальних завдань, тестування);</p>	<p>презентація, тези), екзамен.</p>
--	---	---	-------------------------------------

<p>Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (за ФК 7);</p>	<p>— робота з навчально-методичною літературою (конспектування, ануотування, рецензування, написання тез, статей); — відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані, гейміфіковані; — активні методи навчання: метод проєктів, кейс метод, мозкова атака;</p>	
---	--	--

<p>Здатність до адаптації навчальних матеріалів (з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності учнів з особливими освітніми потребами) в інклюзивному освітньому середовищі, проведення навчально-розвивальних, виховних, соціально-адаптаційних заходів та використання технологій інклюзивної освіти при роботі з учнями з особливими освітніми потребами, в тому числі у співпраці з фахівцями команди</p>		<p>– інтерактивні методи навчання: технології фасилітативного навчання, методи активізації творчої діяльності, ділові та рольові ігри.</p>
---	--	--

супроводу учнів з особливими освітніми потребами та їхніми батьками(за ФК 11).			
--	--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	усього	зокрема		
		л	п	ср
1	2	3	4	5
3-4 семестр				
Тема 1. Предмет, завдання, методи і структура сучасної психології. Природничо-наукові основи психології	8	2	2	4
Тема 2. Проблема і природа психічного	8	2	2	4
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості	8	2	2	4
Тема 4. Особистість	8	2	2	4
Тема 5. Діяльність і психічні процеси	8	2	2	4
Тема 6. Пізнавальні психічні процеси	8	2	2	4
Тема 7. Відчуття	9	2	2	5
Тема 8. Сприймання	9	2	2	5
Тема 9. Пам'ять	9	2	2	5
Тема 10. Мислення	9	2	2	5
Тема 11. Мовлення	9	2	2	5
Тема 12. Уява	9	2	2	5
Тема 13. Увага	9	2	2	5
Тема 14. Емоції та почуття	9	2	2	5
Тема 15. Воля	9	2	2	5

Тема 16. Темперамент .	9	2	2	5
Тема 17. Характер	9	2	2	5
Тема 18. Здібності	9	2	2	5
Тема 19. Психологія немовля та раннього дитинства.	9	2	2	5
Тема 20. Психологія дошкільного дитинства	9	2	2	5
Тема 21. Психологія молодшого школяра	9	2	2	5
Тема 22. Психологія підлітка	9	2	2	5
Тема 23. Психологія особистості старшокласника .	9	2	2	5
Тема 24. Акрмеологія та життєвий шлях особистості	9	2	2	5
Усього годин	210	48	48	114

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Предмет, завдання, методи і структура сучасної психології. Природничо-наукові основи психології	2
2	Тема 2. Проблема і природа психічного	2
3	Тема 3. Розвиток психіки і свідомості	2
4	Тема 4. Особистість	2
5	Тема 5. Діяльність і психічні процеси	2
6	Тема 6. Пізнавальні психічні процеси	2
7	Тема 7. Відчуття	2
8	Тема 8. Сприймання	2
9	Тема 9. Пам'ять	2
10	Тема 10. Мислення	2
11	Тема 11. Мовлення	2
12	Тема 12. Уява	2
13	Тема 13. Увага	2
14	Тема 14. Емоції та почуття	2
15	Тема 15. Воля	2
16	Тема 16. Темперамент	2
17	Тема 17. Характер	2
18	Тема 18. Здібності	2
19	Тема 19. Психологія немовля та раннього дитинства.	2
20	Тема 20. Психологія дошкільного дитинства	2
21	Тема 21. Психологія молодшого школяра	2

22	Тема 22. Психологія підлітка	2
23	Тема 23. Психологія особистості старшокласника	2
24	Тема 24. Акмеологія та життєвий шлях особистості	2
	Разом:	48

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість
		годин
		Денна
1	Тема 1. Методологічні принципи психології. Основні та допоміжні методи психології.	2
2	Тема 2. Особистість та її структура.	2
3	Тема 3. Діяльність та мотиваційна сфера.	2
4	Тема 4. Відображення окремих властивостей предметів та явищ	2
5	Тема 5. Основні властивості відчуття	2
6	Тема 6. Відображення цілісних образів.	2
7	Тема 7. Різновиди та властивості сприймань	2
8	Тема 8. Теорії пам'яті.	2
9	Тема 9. Різновиди пам'яті.	2
10	Тема 10. Індивідуальні особливості пам'яті.	2
11	Тема 11. Поняття про мислення	2
12	Тема 12. Мова та мовлення.	2
13	Тема 13. Поняття про уяву.	2
14	Тема 14. Основні властивості та види уваги.	2
15	Тема 15. Базові емоції.	2
16	Тема 16. Вольові процеси.	2

17	Тема 17. Риси характеру.	2
18	Тема 18. Спрямованість особистості.	2
19	Тема 19. Початок психічного життя.	2
20	Тема 20. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.	2
21	Тема 21. Розвиток самосвідомості молодшого школяра.	2
22	Тема 22. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці	2
23	Тема 23. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності	2
24	Тема 24. Періодизація психічного розвитку дорослої людини.	2
	Разом:	48

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість
		годин
		Денна
1	Тема 1. Взаємозв'язок психології з іншими науками. Галузі психології.	4
2	Тема 2. Розвиток психіки і свідомості. Теорії розвитку особистості.	4
3	Тема 3. Мотив, мотивація, спрямованість.	
4	Тема 4. Аналізаторна система.	4
5	Тема 5. Особливості сприймання.	4
6	Тема 6. Процеси пам'яті.	4
7	Тема 7. Індивідуальні особливості мислення.	5
8	Тема 8. Поняття про мову та її функції.	5

9	Тема 9. Різновиди мовлення	5
10	Тема 10. Види уваги.	5
11	Тема 11. Фізіологічне підґрунтя уваги.	5
12	Тема 12. Вищі почуття.	5
13	Тема 13. Структура вольового процесу.	5
14	Тема 14. Основні властивості темпераменту	5
15	Тема 15. Екстравертованість та інтровертованість як основні фундаментальні характеристики динаміки проявів і поведінки	5
16	Тема 16. Вплив дорослих на розвиток характеру дитини.	5
17	Тема 17. Класифікація здібностей.	
18	Тема 18. Структура характеру та його особливості формування.	5
19	Тема 18. Особливості розвитку в ранньому дитинстві.	5
20	Тема 20. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці.	5
21	Тема 21. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра	5
22	Тема 22. Соціальна ситуація розвитку підлітка:	5
23	Тема 23. Особливості спілкування у ранній юності.	
24	Тема 24. Проблема розвитку в дорослому віці.	5
	Разом:	114

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90-100 балів	відмінно	Зараховано
75-89 балів	добре	
60-74 балів	задовільно	
26-59 балів	незадовільно	не зараховано
0-25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів: **«відмінно» (90-100 балів)** – здобувач демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, **«добре» (75-89 балів)** – здобувач виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, **«задовільно» (60-74 балів)** – наявний рівень мінімально достатніх знань, **«незадовільно» (26-59 балів)** – недостатній рівень наявних результатів навчання, **«неприйнятно» (0-25 балів)** – результати навчання відсутні.

Для визначення критеріїв оцінювання для отримання заліку потрібно зважати на такі загальні положення:

на оцінку «зараховано» (60-100 балів) заслуговує здобувач вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й за виконану самостійну роботу отримав зазначену кількість балів протягом семестру;

оцінка «не зараховано» (0-59 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, який за час відвідування лекційних, практичних та/або лабораторних занять й

за виконану самостійну роботу не набрав 60 балів упродовж семестру, він має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємооцінювання), самоконтролю (рефлексія, самооцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування, оцінювання самостійної роботи (доповідь, реферат, тези, мультимедійна презентація), семестровий залік, курсова робота, екзамен.

Питання до екзамену:

1. Предмет психології як науки, методологічні основи психології. Основні етапи розвитку психології.
2. Сучасна психологія, її завдання та місце в системі наук, галузі психології.
3. Методи сучасної психології. Проблема діагностичних методів психологічного дослідження.
4. Спостереження та природний експеримент.
5. Анкети, інтерв'ю та інші методи збору і аналізу матеріалу.
6. Вимоги до організації та проведення психологічного дослідження.
7. Поняття про теорію відображення.
8. Психіка та свідомість.
9. Поняття про особистість в психології. Індивід, індивідуальність. Розбіжність та взаємозв'язок цих понять.
10. Особистість та її структура. Біологічне та соціальне в структурі особистості.
11. Принцип провідної ролі діяльності в розвитку особистості.
12. Активність особистості людини. Потреби, мотиви, рівні усвідомлення мотивів, інтереси, цілі.
13. Самооцінка та рівень домагань особистості.
14. Самовиховання особистості. Особистісне самовизначення.
15. Поняття про відчуття, відчуття та теорія відображення, відчуття та перцептивна діяльність особистості, види відчуттів, загальні властивості відчуттів, взаємодія відчуттів.
16. Поняття про сприймання, властивості сприймання, види сприймань. Сприймання предметів, простору, часу, руху.
17. Роль моторних компонентів в розвитку системи перцептивних дій.

18. Поняття про пам'ять, суспільно-історична природа пам'яті. Пам'ять та діяльність особистості.
19. Види пам'яті. Рухова, емоційно-образна, словесно-логічна пам'ять.
20. Процеси пам'яті, індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті.
21. Формування та розвиток пам'яті.
22. Забування та його причини і попередження.
23. Умови підвищення продуктивності запам'ятовування пізнавального матеріалу.
24. Поняття про увагу, спрямованість особистості та вибірковий характер її діяльності. Структура уваги, властивості уваги, керування процесом уваги у школярів.
25. Розвиток уваги та шляхи його формування.
26. Поняття про мислення, як вищу форму пізнавальної діяльності. Соціальна природа мислення. Форми мислення. Мислення як процес.
27. Аналіз та синтез в процесах мислення, єдність мислення та мовлення. Види мислення та їх індивідуальні особливості.
28. Поняття про уяву, соціальна природа уяви. Активна роль уяви в проблемних ситуаціях, що характеризуються дефіцитом інформації.
29. Уява та особистість, індивідуальні особливості уяви.
30. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчій діяльності дорослого.
31. Способи активізації та розвитку уяви.
32. Поняття про емоції та почуття. Функції почуттів.
33. Основні якості почуттів, динаміка, форми переживання почуттів.
34. Види вищих почуттів, як результат суспільного розвитку особистості. Практичні, моральні, інтелектуальні, естетичні почуття особистості.

35. Афекти, їх форми і види.
36. Поняття про волю, мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність.
37. Важливі особливості вольової діяльності.
38. Вольовий акт та його структура. Вольові зусилля.
39. Вольові якості особистості та їх формування.
40. Роль колективу в формуванні волі.
41. Завдання виховання та самовиховання волі.
42. Поняття про темперамент, історичний зміст вчення про темперамент, фізіологічні основи темпераменту.
43. Зв'язок між типом вищої нервової діяльності та типом темпераменту.
44. Типи темпераментів та їх характеристика, тип вищої нервової діяльності та темперамент. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.
45. Темперамент та проблеми навчання й виховання.
46. Поняття про характер. Структура характеру, формування характеру особистості.
47. Акцентуації характеру.
48. Поняття про здібності. Кількісна та якісна характеристика здібностей.
49. Структура здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Задатки та здібності.
50. Формування здібностей. Розвиток педагогічних та психологічних здібностей.
51. Л.С. Виготський про співвідношення процесів навчання та розвитку. Поняття про зону найближчого розвитку.
52. Біологічні та соціальні фактори розвитку психіки в онтогенезі.

53. Загальні закономірності психічного розвитку дитини.
54. Періодизація психічного розвитку дитини, прийнята у вітчизняній психології.
55. Поняття про вікові кризи. Загальні психологічні особливості вікових криз дитинства.
56. Психологічна характеристика періоду новонародженості.
57. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність віку немовляти.
58. Психологічні новоутворення віку немовляти. Головні досягнення розвитку дитини 1-го року життя.
59. Психологічний аналіз кризи 1 року. Перехід до раннього віку.
60. Предметна діяльність як провідна в ранньому віці. Стадії оволодіння предметними діями.
61. Розумовий розвиток дитини раннього віку.
62. Розвиток особистості в ранньому віці. Психологічний аналіз кризи 3-х років.
63. Рольова гра як провідна діяльність дошкільного віку. Структура гри та її розвиток на протязі дошкільного віку.
64. Розвиток особистості дошкільника. Основні новоутворення мотиваційної сфери та самосвідомості дитини дошкільного віку.
65. Розумовий розвиток дошкільника.
66. Психологічна готовність дитини до навчання в школі, її структура.
67. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність як провідна в молодшому шкільному віці, її структура. Мотивація навчальної діяльності.
68. Психологічні новоутворення молодшого шкільного віку, їх характеристика.
69. Загальна характеристика підліткового віку як перехідного. Психологічні наслідки фізіологічного пубертата.

70. Психологічні особливості стосунків з дорослими у підлітків.
71. Вікові особливості спілкування підлітків з однолітками.
Інтимно-особистісне спілкування.
72. Психологічні новоутворення підліткового віку. Аналіз підліткової кризи.
73. Загальна характеристика віку ранньої юності. Поняття про соціальну зрілість.
74. Новоутворення ранньої юності. Психологічні проблеми професійного вибору.
75. Вікова періодизація розвитку особистості Е. Еріксона. Вплив діяльності на психічний розвиток. Поняття про провідну діяльність.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Ільїна Н., Мисник С. Загальна психологія : теорія та практикум. : Навчальний посібник. К.: Університетська книга, 2017. 352с.
2. Москалець В.П. Загальна психологія [текст]: підручник. К. Ліра-К.; 2020. 564с.
3. Саврасов М.В., Чернякова О.В., Єрмоленко К.В. Методичні рекомендації щодо написання курсових робіт з дисципліни «Психологія». Слов'янськ : «Маторін», 2017. 51с.
4. Остополець І.Ю. Психологія. (Змістовий модуль 1 «Загальна психологія»): Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів факультету фізичного виховання. Навчально-методичний посібник/Укл. кандидат психологічних наук, доцент Остополець І.Ю. – Слов'янськ: 2018. - 208 с.
5. Остополець І.Ю. Психологія (Змістовий модуль 3 «Вікова психологія»). Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів

- факультету фізичного виховання. Навчально-методичний посібник/Укл. кандидат психологічних наук, доцент Остополець І.Ю. – Слов'янськ: 2018. - 126 с.
6. Чернякова О.В., Шайда О.Г. Інструктивно-методичний матеріал з курсу «Психологія» для студентів бакалаврського рівня вищої освіти. Слов'янськ : ДДПУ, 2020. 61 с (Вр ДДПУ, протокол № 2 від 23.09.2020р.) .
7. Євтух М.Б. та ін. / Педагогічна психологія : підручник Київ : Кондор, 2018. 420 с.

Допоміжна:

1. Гетьман Т., Кричківська Т Проблеми педагогічної психології : хрестоматія. Київ, 2017. 381с.
2. Дубініна К. В. Вікова психологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів. Київ : Слово, 2017. 175 с.
3. Кацавець Р.С. Вікова психологія : навчальний посібник. К.: Алерта, 2019. 112с.
4. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 128с.
5. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Академія, 2017. 367 с.
6. Сергєєнкова О.П. Столярчук О., Коханова О. Вікова психологія : навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 376с.
7. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія. К.: Каравела, 2019. 400с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Варій М. Й. Загальна психологія
3. [http://posek.km.ua/biblioteka/3/Загальна психологія Варій М.Й..pdf](http://posek.km.ua/biblioteka/3/Загальна_психологія_Варій_М.Й..pdf)

4. Загальна психологія / За заг. ред. Максименка С.Д.
<http://194.44.152.155/elib/local/sk676290.pdf>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
7. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
8. Освітній портал – <http://www.osvita.org.ua>
9. Портал професійних психологів України «У психолога»
<http://upsihologa.com.ua/>
10. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія : навч. Посібник
<http://194.44.152.155/elib/local/sk674883.pdf>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1817>